

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Poziv komunistov na državljane in vse delavce v naši deželi

V nedeljo je bil v Trstu sestanek komunistov iz vse dežele. Na njem so proučili položaj, ki obstaja v Furlaniji - Julijski krajini. Sestanek se je udeležil tudi predstavnik osrednjega vodstva KPI tov. Cosutta. Glavni referat je imel sekretar deželne komisije KPI tov. Bacicchi. Položaj med Slovenci je izčrpno opisala tov. Jelka Gerbec. Ker je bil sestanek izredno pomemben, se bomo k njemu še povrnili.

Na tem sestanku so komunisti odobrili tudi naslednji poziv državljanom in delavcem Furlanije - Julijske krajine:

Državljan, delavci Furlanije-Julijske krajine!

Položaj v naši deželi se je poslabšal. Povečalo se je neravnovesje med Furlanijo-Julijsko krajino in razvitejšimi deželami. Problemi zaposlitve, delovnih pogojev in življenjskih razmer v mestih in na podeželju postajajo vedno bolj vznemirljivi. Stanovanjski problemi so danes še hujsi zaradi ukinitve blokiranih najemnin. Neustrezno socialno in zdravstveno skrbstvo povzroča prav v teh dneh naraščajoče neugodje. Nadaljnji tisoči delavcev in mladine, ki so največji kapital te zemlje, se morajo izseljevati. Zelo resen je položaj, v katerem se nahajajo pokrajine in večina občin.

Vse to se dogaja zato, ker v Rimu gledajo na Furlanijo-Julijsko krajino samo kot na obmejno deželo, kot na področje, posejano s kasarnami in kot tako je podrejeno vojaškim služnostim; kot na področje tujih vojaških oporišč, v okviru zunanje politike, ki je podrejena Atlantskemu paktu in »popolnemu razumevanju« za ameriško agresivno vojno proti izmučenemu, a junaškemu vietnamskemu ljudstvu.

To se dogaja zato, ker ekonomska politika vlade služi interesom tujih velemonopolov. Skupnega evropskega trga, velikih italijanskih finančnih in industrijskih skupin, ter tako favorizira koncentracijo na škodo splošnih interesov države in naše dežele. Ob vsem tem pa se še nadalje zmanjšujeta težnja in vloge podjetij IRI, kar zelo resno ogroža obstoj ladjedelnice Sv. Marka v Trstu, povzročajo nevarnost, da bodo zmanjšali število zaposlenih v tržaški ladjedelnici, da se bo povečala težnja po privatizaciji bistveno važnih sektorjev in da bo vedno bolj prodiral tuj kapital.

Vse to favorizira protiregionalistična politika, ki jo izvaja vlada; politika, ki jo večina levega centra v deželi sprejema in uvaja na deželni ravni, preprečujoč avtonomni deželi, da bi vršila svojo bistveno funkcijo, zaradi katere je bila ustanovljena in za kar so se ljudstva bojevala.

Temeljna določila posebnega statuta se ne izvajajo ali pa se izvajajo le deloma in z veliko zakašnivitvijo. Skoraj vsem deželnim zakonom osrednja vlada ugovarja. Z druge strani edini zakonski predlog, ki leži v parlamentu in ki ima namen zagotoviti deželi izredni delež, ki ji pritiče na osnovi člena 50

statuta — zakonski predlog, ki ga je izdelal in predložil Togliatti — tiči na mrtvi točki, zaradi česar je dežela že dve leti izgubila prispevke, ki so neobhodno potrebni za pospešitev njenega gospodarskega razvoja. Isto velja tudi za druga temeljni strumenta, tj. za Tržaško pristaniško ustanovo, ki je predvidena po členu 70 deželnega statuta in ki ni še uveljavljena.

Prav tako resno je v tem okviru dejstvo, da deželi odvzemajo pristojnost za reševanje problemov slovenske narodne manjšine. Zato tudi ni bilo nič konkretnega narjeno na tem področju.

Odgovornost za obstoječ položaj pada na politične sile levega centra, čigar izraz je tretja Morova vlada, ki je bila sestavljena po ponovnem uveljavljanju Scelbe in stare centralistične politike. Toda odgovorne za vse to so tudi tiste sile, ki se stvarno odpovedujejo avtonomiji, kar je v protislovju z zahtevami, ki izhajajo in ekonomske, politične in družbene stvarnosti Furlanije-Julijske krajine; tiste sile, ki sestavljajo deželno vladno levo centra in ki izvajajo tudi v deželi politiko centralistične in scelbanske evolucije, puščajo nerešene tudi najbolj pereča vprašanja mest in podeželja, na raznih področjih dežele in prebivalstva Furlanije-Julijske krajine na splošno. Delavci Furlanije-Julijske krajine!

Iz enotnih bojev, v katerih sodelujete v tako velikem številu, iz bojev za pogodbene zahteve, za delo, za ohranitev demokratičnih pridobitev in za boljše življenjske pogoje izhaja velik doprinos splošni akciji za ekonomski in družbeni razvoj države in naše dežele. Te boje komunisti brezpogojno podpirajo. Od uspešnosti teh bojev je odvisna rešitev življenjskih problemov. Od borbenosti in razširitve teh bojev izhaja tudi nujnost nove delavske in ljudske enotnosti, ki je predpogoj za uresničitev programa obnove in napredka.

V kričečem protislovju z enotno usmeritvijo, ki izhaja iz bojev delavcev, se s pospešenim ritmom tudi v naši deželi snuje socialdemokratska združitev. Ta resna operacija, je daleč od tega, da bi predstavljala alternativo demokratični nadoblasti, vodi k likvidaciji razredne stranke. To prinaša hudo škodo skupnemu boju vseh delavskih in socialističnih sil, okoli katerega se lahko ustvari dejanska alternativa KD, involuciji levega centra ter se ustvari nova večina demokratičnih, laičnih in katoliških sil.

Delavci, komunisti, socialisti, katoliki in neodvisni, utrdite vašo enotnost v boju, razvite bratsko debato za uvrstitev enotnosti v vaših vrstah, zavrnite razbijaške poskuse delodajalcev in desnice!

Državljan Furlanije-Julijske krajine!

Komunisti iz Trsta, Vidma, Porcenona, Goriške in Karnije, zbrani na deželnem sestanku, medtem ko pozivajo k enotnosti vse delavce, vse levičarske in demokratične si-

le, predlagajo skupne akcije za naslednje cilje:

— Za italijansko zunanjo politiko, ki bo neodvisna od NATO, ki bo dala svoj delež v prizadevanjih za prenehanje vojne v Vietnamu, ki bo pristopila k sodelovanju z vsemi državami, kar je predpogoj za pravo vrednotenje vloge, ki jo ima dežela Furlanija-Julijska krajina, za odpravo tujih vojaških oporišč in vojaških služnosti;

— za okrepitev javnega sektorja v gospodarstvu, IRI, ENI in ENEL, (Nadaljevanje na zadnji strani)

Obletnica zmage nad nacifašizmom

◆ 25. aprila v Miljah: slovesno odkritje partizanskega spomenika z dvojezičnim napisom

25. april bomo letos posebno slovesno proslavili. V Miljah bodo ta dan (popoldne) uradno odkrili spomenik padlim partizanom, spomenik, ki ima italijanski in slovenski napis, in ki bi bil moral biti že lani uradno odkrit, a so to šovinistični krogi preprečili.

Temu svečanemu dogodku pripisujemo velik pomen, saj bo z njim trunfirala dolga, vztrajna in odločna borba tukajšnjih protifašističnih italijanskih in slovenskih sil. Obenem bo miljska manifestacija končno vendarle dostojna počastitev spomina tistih miljskih partizanov, Italijanov in Slovencev, ki so se žrtvovali, v herojskem boju proti fašizmu in nacizmu, za priateljstvo in mir med narodi, za socialno pravičnost in svobodo, za priznanje pravic slovenske narodne skupnosti tudi v naši deželi.

Končno je torej zmagala pravica. Toda, žal, samo v Miljah. Tako svečano kot v tem mestecu želimo proslavljati 25. april tudi v drugih krajih naše dežele. Tudi Trst je dal veliko borcev v boju proti nacifašistični tiraniji. Zato je tudi Trst dolžan, da se spomni tistih, ki so padli za ideale svobode in demokracije. Tudi Trst bi moral postaviti dostojen spomenik padlim partizanom!

Predlog za postavitev spomenika

na enem izmed centralnih mestnih trgov je bil že postavljan, a predlog, je bil, žal, zavrnjen. Toda ni še izrečena zadnja beseda. Sile Odporniške niso in ne bodo odstopile od te pravične zahteve.

Na tržaškem pokopališču počiva jo v skupni grobnici italijanski in slovenski partizani. Občinska uprava jim je postavila nagrobni spomenik, toda prezrla je dejstvo, da v skupni grobnici počivajo drug ob drugem italijanski in slovenski partizani. Zato je na spominskem kamnu samo italijanski napis. Niti občinska uprava ne leva centra, v kateri je tudi socialist slovenske narodnosti, ni doslej pokazala razumevanja za naše pravične zahteve.

Podobno kot na tržaškem pokopališču se dogaja tudi v tržaški Rižarni, kjer so nacisti zverinsko umorili nešteto protifašistov. Med žrtvami je bilo izredno dosti Slovencev. Tudi tam je treba izkazati čast na dostojen in predvsem na pravičen način. Tudi tam naj se postavi dvojezičen napis ter tako preneha diskriminacija!

V teh dneh, ko obujamo spomine na težke, a obenem junaške čase, naj se še bolj uvrsti antifašistična enotnost. Tako kot je bila enotna borba v Miljah, naj bo enotna tudi borba za dosego pravice v Trstu!

Interpelacija tov. Jarca, Šiškoviča in Bergomasa v deželnem svetu

Slovenska imena niso tuja imena!

V torek 19. t. m. je predsednik deželnega odbora dr. Berzanti končno odgovoril na interpelacijo deželnih svetovalcev Jarca, Šiškoviča in Bergomasa o slovenskih imenih. Interpelacija je bila namreč vložena že pred meseci in je bila nujna zato, ker so se v zadnjem času v goriški in tržaški občini vrstili primeri, ko anagrafski uradniki niso hoteli vpisati v matično knjigo imena, ki so jih starši izbrali.

Tov. Jarc je obrazložil interpelacijo, skličejoč se na dejstvo, da matični uradniki nadaljujejo ne-kulturno prakso odklanjanja slovenskih imen. To se nadaljuje, kljub temu da nekateri demokristjanski in socialistični voditelji trdijo, da bo levi center rešil dolgoletno vprašanje priznanja narodnostnih pravic Slovencev.

Uradniki matičnega urada se sklicujejo na fašistični zakon iz l. 1939. Zadnji primer se je dogodil v Tržiču g. Zanieru Olintu, bivajočemu v Doberdolu. Do sedaj so se v tej zadevi »odlikovali« v Gorici, sedaj pa so se zadeve lotili tudi v Tržiču. Prve dni januarja so na anagrafskem uradu v Tržiču onemogočili g. Zanieru, da bi svojemu novorojenčku nadel ime Davorin, češ da zakon iz leta 1939 prepoveduje prepis tujih imen.

Pri tem je treba poudariti, da nekatere druge občine v goriški

pokrajini ne delajo ovir, tudi zato ker se fašistični zakon lahko v praksi izvaja na več načinov, ko gre za imena, ki so v stalni rabi. In kako naj ne bodo v stalni rabi slovenska imena v pokrajini, kjer živi močna narodna manjšina? Predvsem pa je vredno poudarka dejstvo, da imena kot Davorin, Mirko, Slavko ipd. niso za slovenske starše »tuja imena«.

Anagrafski uradnik v Tržiču se je držal najožje interpretacije fašističnega zakona in je celo izjavil, da bi vsi slovenski starši — kako je to grozno! — zahtevali isto, če bi zadovoljil g. Zaniera in prepisal v matično knjigo ime Davorin! Zaradi vztrajanja g. Zaniera je anagrafski uradnik »dobrohotno« sprejel kompromis in prepisal v matično knjigo ime Davorino, ki pa ni niti slovensko niti italijansko ime in ni zapisano v nobenem kolendarju.

V goriški pokrajini je vsako leto desetine takih primerov. Nekatere take primere najdemo v bilteni »Slovinci v Italiji« štev. 1.2. 1966. Ne gre torej za prvi tak primer, saj problem nastaja vsakokrat, ko nadebudni anagrafski uradniki striktno izvajajo člen 72 fašističnega zakona. Pred časom se je o problemu govorilo tudi v goriškem občinskem svetu in tamkajšnji župan je obljubil, da bo

izdal navodila za elastičnejše uveljavljanje zakona, ki pa je v popolnem nasprotju s členom 6 ustave.

Bedasto je onemogočiti rabo tujih imen. Absurdno pa je, da se ta prepoved tiče Slovencev, saj je znano, da je fašizem izdal znani zakon predvsem zato, da bi nadaljeval svojo raznarodovalno politiko. Poleg vsega drugega pa je to tudi v nasprotju z načelnimi izjavami političnih skupin, ki sestavljajo odbore levega centra in ki pravijo, da se bodo zavemale za pravične odnose in za enakost slovenske narodne manjšine. Če bi odbori levega centra ne dosegli niti tega, da lahko Slovenci dajo svojim otrokom lastna imena, potem bi morali priti do zaključka, da so vse svečane načelne izjave napisane na ledu.

Ni dovolj najti opravičila v tem, da je člen 72 fašističnega zakona še vedno v veljavi in si želeli njegove odprave. Druge občinske uprave v pokrajini se držijo drugačne prakse, ki izhaja iz dejstva, da so slovenska imena v stalni rabi.

Vprašanje, ki se danes postavlja, izhaja iz načela, ki je bilo podčrtano tudi na nedavnem procesu »Zanzara« v Milanu, t. j. da fašistični zakon, ki je nasproten duhu in črki ustave, se ne sme uveljaviti. Tega načela bi se morali tudi v tem primeru držati v naši deželi.

Zaradi vsega tega zahtevamo od predsednika odbora, da intervenira pri vladi za odpravo ali spremembo spornih členov fašističnega zakona iz leta 1939. Istočasno ga naprošamo, da intervenira pri matičnih uradih dežele zato, da se ne bi ponovili dosedanja primeri.

K interpelaciji tov. Jarca je dr. Berzanti odgovoril, da za problem deželna uprava ni pristojna, vsekakor pa je že obvestil ministrski svet o zadevi. O vsem, kar mu bodo odgovorili, bo obvestil svetovalec, ki je razložil interpelacijo, in ga povabil, naj ga obvesti o podobnih primerih, da bi lahko interveniral pri kompetentnih ustanovah za ugodno rešitev vprašanj.

Pismo slovenskih šolnikov

Sindikat slovenske šole v Trstu je poslal ministru za javno vzgojo pismo, v katerem opisuje številna pereča vprašanja, ki tarejo slovensko šolstvo. Med drugim ministra opozarja tudi na dejstvo, da ni bilo do sedaj razpisanih nobenih usposobljenostnih izpitov za učno oseboje ter zahteva, naj se učnem osebju, ki je nekoč poučevalo v bivši coni B priznajo pravice, ki mu pripadajo. Prav tako ministra

opozarja, da je žalosten položaj tistih šolnikov, ki že dvajset let poučujejo na Tržaškem, a ker nimajo državljanstva ne bodo mogli še nadalje ostati na svojem učnem mestu. Še posebej pa ministra opozarja na položaj, ki je nastal na nekaterih srednjih šolah, med katerimi je na prvem mestu tržaški znanstveni licej. (Daljši izveček iz pisma objavljamo na 3. strani lista.)

XXIII. kongres KP SZ

- Izjava, ki jo je dal tov. Longo ob svojem povratku v Rim
- Tov. Brežnjev: „Stvar enotnosti delavskega gibanja bo zmagala“
- Okrepitev konkretne solidarnosti z vietnamskim ljudstvom

XXIII. kongres KP SZ so z veliko pozornostjo spremljali po vsem svetu. Ta kongres je pomenil nov korak na poti gradnje socialistične družbe, pa tudi na poti miroljubne koeksistence in boja za mir in svobodo.

Tovariš Luigi Longo, ki je načeloval delegaciji KPI na tem kongresu, je ob povratku v Rim, med drugim poudaril: da »dejstvo, da se je kongresa udeležilo 86 dele-

oooooooooooooooooooooooooooooooo

Tajska, ameriška baza za napade na DR Vietnam

»Zaradi bobnenja bomb in topov v obeh Vietnamih skoraj ni slišati, kaj se dogaja v sosednjih državah, v Laosu, Kambodži in na Tajskem. Posebno o tej slednji vemo in slišimo prav malo.« Tako je zapisal neki novinar.

In res, na bangsko letališče se spušča veliko število letal, saj je njegova lega v svetovni prometni strategiji zares izredna. Vsa letala, ki iz Evrope lete proti Daljnemu Vzhodu in Avstraliji, se tu ustavljajo.

Morda bi bilo na tem letališču vse, kakor je treba, in bi potnik prav nič posebnega ne opazil ali pomislil, če bi na vsakem koraku ne srečal ameriških vojakov in če bi ne videl številnih napisov, ki povedo, da je v določene prostore dovoljen vstop le ameriškim vojakom.

Kakor vedo povedati dobro obveščeni ameriški časopisi, se nahaja sedaj na Tajskem okrog dvajset tisoč ameriških vojakov, kar je četrtnina vse tamkajšnje vojske. Ameriški vojaki so zbrani v sedmih letalskih in v enem pomorskem oporišču. Razen tega pa je seveda treba pristiati še vsa skladišča, bolnišnice in druge vojaške objekte ter še vso moderno opremo, ki jo je od Američanov prejela domača vojska, katero »izobražujejo« seveda ameriški strokovnjaki.

Ameriška prisotnost v tej deželi je postala že nekaj čisto vsakdanjega. Tako stanje opravičujejo s pripadnostjo dežele v SEATO (t.j. vojaškem paktu za Azijo, podobnem Atlantskemu paktu). SEATO ima svoj sedež v tajskem glavnem mestu Bangkok. Po pogodbi, ki so jo Amerikanci sklenili z bangsko vlado leta 1962, Amerika lahko gradi na Tajskem svoje vojaške baze in jih lahko tudi uporablja. Danes desetina vseh letal, ki bombardirajo Severni Vietnam vzleti z oporišč na Tajskem predvsem z letališča pri Udonu. Južno od Bangkoka grade Američani veliko vojaško pristanišče in skladišča za gorivo pri mestecu Sattahip. Posebne enote tajske vojske pa urijo ameriški »rangerji« in jih pošiljajo »na prakso« v sosednji Laos.

Tudi to, kar se dogaja danes na Tajskem potrjuje, da so razne izjave, ki jih od časa do časa dajejo ameriški voditelji, neiskrene. Ameriški vodilni krogi nimajo namena spremeniti svoje dosedanje agresivne smeri. Lekcije, ki jih dan za dan za dnem dobivajo v Vietnamu, jih še niso spametovale. Tudi zato je potrebna še nadaljna in še bolj odločna borba za mir v Aziji.

gacij komunističnih in delavskih partij je dokaz velikih simpatij, ki jih uživa politika Sovjetske zveze v vseh delih sveta. Kongres je uveljavil konkretno solidarnost z vietnamskim ljudstvom, ki se junosko bojuje proti ameriškim napadalcem in za neodvisnost svoje dežele. Na tem kongresu je še enkrat prišel do vse veljave internacionalizem, s katerim je prežeto delavsko in napredno gibanje v svetu. Še enkrat se je pokazala odločna volja vsestransko pomagati narodu v boju proti imperializmu.

Tovariš Longo je dalje poudaril, da stališča sovjetske vlade o miroljubni koeksistenci pospešujejo ustvaritev novih odnosov na področju meddržavnega sodelovanja na gospodarskem, kulturnem in političnem področju, kar odpira tudi nove perspektive v boju za obrabo blokove razdelitve sveta in za ustvaritev kolektivne varnosti v Evropi. »Prepričani smo — tako je poudaril tovariš Longo — da sklepi XXIII. kongresa KP SZ predstavljajo nov korak naprej v boju za mir, in proti nevarnostim, ki jih povzroča ameriška agresija v Vietnamu.«

V zvezi s sklepi kongresa, ki se tičejo sovjetske notranje politike, pa je tovariš Longo dejal: »Čilji, ki si jih postavlja SZ s svojim novim petletnim načrtom, so: nadaljnji gospodarski razvoj, odprava še obstoječih neravnovesij in vsestranski dvig življenjske ravni. Samo država, ki odločno dela za mir, si lahko postavi take cilje na gospodarskem, kulturnem in socialnem področju in v tem okviru zavzema še poseben pomen tudi razvoj gospodarskih, kulturnih in tudi političnih stikov z zahodnoevropskimi državami, med katerimi je tudi Italija.«

Tovariš Brežnjev je v svojem govoru ob zaključku kongresa med drugim podčrtal, da so na kongresu kolektivno proučili smer partije za prihodnja leta tako na področju notranje kot zunanje politike. Dejal je: »Prizadevati si je treba za to, da se ustvarijo najugodnejši pogoji za izgradnjo komunizma, za krepitev socialističnega sistema in za vsestransko podporo narodom, ki se borijo za svojo osvoboditev, za krepitev miru in odvrnitev vojne nevarnosti, za potrditev leninskih načel o miroljubnem sožitju med državami z različno družbeno ureditvijo.«

Kongres je važna etapa tudi v prizadevanjih za krepitev partije v organizacijskem in idejno-političnem pogledu.

Tovariš Brežnjev je ob zaključku kongresa izrazil tudi priznanje delegatov drugih partij za sodelovanje in prispevek, ki so ga dali na tem kongresu. Izrazil je tudi prepričanje, da bo stvar enotnosti v vrstah delavskega gibanja zmagala ter zagotovil, da bo KP SZ še naprej delala za dosego enotnosti.

Na kongresu sovjetske partije so sprejeli več resolucij. Ena izmed teh navaja smernice za gospodarski razvoj sovjetskega gospodarstva v prihodnji petletki, druga resolucija pa v celoti potrjuje politično smer in praktično dejavnost CK KP SZ. Prav tako soglasno je bila odobrena tudi resolucija v zvezi z ameriško agresijo v Vietnamu. Ta resolucija ogorčeno obsoja barbarško agresijo ZDA v Vietnamu in poziva vse komunistične in delavske partije, naj se še vztrajneje in odločneje zavzemajo za enotno akcijo v boju proti ameriški agresiji v Aziji in za učinkovito pomoč vietnamskemu ljudstvu.

Javni nastop gojencev Glasbene šole

Glasbena Matica - Trst - priredi v soboto 23. aprila ob 20. uri v Kulturnem domu javni nastop gojencev Glasbene šole. Sodelujejo: pianisti Mojca Šiško, Vera Tuta, Ravel Kodrič, godalni orkester Glasbene Matice, ki ga vodi Janko Ban, gojenec dirigentskega tečaja in združeni mladinski pevski zbori iz Devina, Nabrežine, s Proseka-Kontovela, Opčin in iz Trsta. Rezervacija in prodaja vstopnic v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška 20, te. 61-792 ter eno uro pred začetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

Pismo slovenskih šolnikov ministru za javno vzgojo

Osnovna šola s slovenskim učnim jezikom je v težavnem položaju, ker nima čitank. Sedanjemu pomanjkanju v drugem razredu, ki je brez te knjige, se bo pridružil prihodnje leto še prvi razred, če se ne bo pravočasno ukrepalo v tem pogledu. Čeprav pozna to in druge težave, je šolsko skrbništvo v Trstu ukinilo ob začetku tega šolskega leta pet razredov, medtem ko se je število učencev znižalo samo za šest. Šolsko skrbništvo je hotelo ukiniti tudi mesto didaktičnega ravnatelja v Nabrežini, čeprav je vedelo, da dela proti koristi same šole. To ravnateljstvo je zaupalo rav-

natelju na Opčinah kljub temu, da gre za kraje, ki so v različnih občinah, in za šole, ki so med seboj zelo oddaljene.

Problem učnih knjig je eden izmed najbolj perečih problemov tudi v srednjih šolah, ki še nimajo vseh potrebnih učnih knjig.

Strokovni tečaj na Katinari je imel od šolskega leta 1946/47 do začetka tega šolskega leta samostojnega ravnatelja. Z letošnjim šolskim letom je ta tečaj postal del nižje srednje šole pri Sv. Ivanu.

V začetku tega šolskega leta je bila imenovana prof. Laura Abrami za ravnateljico nižje srednje šole v Gradiški. Šolski skrbnik »se je zanimal — navajamo njegove besede — pri ministrstvu, da bi prof. Abrami dobila začasno dodelitev v Trstu«. Tako ji je bilo naloženo mesto nižje srednje šole pri Sv. Ivanu, oddeljenih razredov na Katinari in znanstvenega liceja s klasičnimi vzporednicami v Trstu. To imenovanje se zdi škodljivo in kri- vično iz naslednjih razlogov:

Ravnateljica Abrami bi imela vodstvo v eni sami šoli, ko bi bila ostala na mestu, za katerega je zmagala na rednem natečaju. Ne moremo torej razumeti, zakaj je dobila v slovenskih šolah toliko dolžnosti.

Ravnateljica Abrami je na preizkusni dobi za nižjo srednjo šolo, ki je v polni prenosni, in je razumljivo, da se bo s pozornostjo ukvarjala z nižjo srednjo šolo pri Sv. Ivanu, kjer bo tudi nadzorovala, kar se samo po sebi razume. To se pa lahko odvija samo v škodo znanstvenega liceja, ki zahteva z vzporednimi razredi s klasičnim programom nenehno prisotnost ravnateljice, česar pa ona ne more zagotoviti.

Ce je res, da mora biti ravnatelj vsak dan v stikih z učnim, upravnim in strežnim osebjem in držati vzgojno zavest družbo, katero vodi, v budnem stanju, lahko to doseže samo z vztrajnim osebnim nadzorovanjem, česar pa ravnateljica, o kateri govorimo, ne more zagotoviti istočasno v treh različnih krajih.

V nasprotju s členoma 9 in 10 zakonskega odloka št. 629 je ravnateljica Abrami v začetku tretjega tromesečja še vedno brez ravnateljskega sveta; nihče namreč med učnim osebjem ni mogel in hotel sprejeti imenovanja za njegovega člana in se izpostaviti na tak način možnosti, da bo imenovan za podravnatelja, ker je vedel, da mu ohranitev učnih ur ne bo dopuščala razviti z natančnostjo in odgovornostjo tudi dobrušen del ravnateljskega dela.

Učno osebje tega zavoda je gotovo tisto, ki najbolj pozna stanje, v katerem je danes znanstveni licej in čuti ob njem. Sindikat je znan, da je precejšen del učnega osebja svoj čas pisal šolskemu skrbništvu in mu prikazal svoje mišljenje o stanju, ki je nastalo to leto v njihovem zavodu. Sindikatu je zelo žal, da krajevno šolsko skrbništvo ni smatralo za potrebno, da jim odgovori, zlasti še ker je dolžno poslušati tudi glas profesorjev.

Mnogi primeri nepravilnosti v življenju znanstvenega liceja s slovenskim jezikom, ki so jih sporočili profesorji, potrjujejo, da so se imenovani ravnateljici naložile prekomerne naloge, zaradi česar želimo — tako poudarja Sindikat slovenske šole — da se čimprej povrne k obnovi demokratičnih vrednot, k popolnemu varovanju osebnosti profesorjev in njihovemu spoštovanju zlasti na delikatnem področju dolžnosti in pristojnosti, kjer naj se sodelovanje, na katerem slo- ni vzgojni proces ne sprevrže v večer spor z duhovnimi koristmi.

Kulturna prireditev v Trebčah

Prosvetno društvo »Primorec« - Trebče - priredi v Ljudskem domu v Trebčah, v soboto 23. aprila od 20. uri pevsko-glasbeni koncert. Nastopila bosta moški pevski zbor »Svoboda« iz Sežane, ki ga vodi Evgen Prinčič in harmonikarski zbor Glasbene šole iz Sežane, ki ga vodi Boris Slavik. (Vstop z vabilom, ki ga dobite pri prosvetnem društvu »Primorec« v Trebčah.)

oo

Nevzdržen položaj v INAM

Potrebna je splošna reforma zdravstvene službe

V ponedeljek so stavkali zdravniški bolniški blagajni. Sindikat zdravnikov je sklenil proglasiti novo stavko, ki bo trajala tri dni in sicer od 26. do 28. aprila. Odpovedana je pogodba med zdravniki in bolniškimi blagajnami. Bolniki morajo sami plačati zdravniški pregled, na to pa jim stroške povrne bolniška blagajna. Seveda morajo iti osebno na sedež, kjer je blagajna, kar pa je združeno s precejšnjo izgubo časa in, zlasti za tiste ki stanujejo na podeželju, tudi s potnimi stroški, katerih pa nihče ne povrne.

Položaj torej postaja, odnosno je že postal, nevzdržen. Velika večina zavarovancev, zlasti tistih pri INAM, se je takorekoč znašla v hudem neugodju, saj ni najenostavnejše vprašanje plačevanja zdravniških pregledov in ako je zdravljenje dolgotrajno.

Pred ponedeljkovo stavko zdravnikov je Nova delavska zbornica — CGIL v Trstu predlagala, naj bi med stavkovnim gibanjem zdravniki ne zahtevali od zavarovancev neposrednega plačila za preglede in naj bi zavarovanci podpisali izjavo o prejeti pomoči. To izjavo naj bi potem zdravniki poslali bolniški blagajni in dvignili svoj honorar. Zdravniška zbornica pa tega predloga ni sprejela. Nova delavska zbornica — CGIL obžaluje, da ni prevladala zdrava pamet in da

zdravniki niso upoštevali njenega predloga.

Kakšno je stališče Komunistične partije do tega vprašanja? V resoluciji vodstva partije je med drugim rečeno: »V Italiji je devet desetih zavarovanih. Četudi je zdravniško skrbstvo nepovoljno, veliko stane. Potrebno je uvesti zdravniško službo, ki bo ustrezala dejanskim potrebam in zahtevam državljanov. Sedanji sistem je treba spremeniti. Država mora prevzeti odgovornost za zdravniško skrbstvo. Pri tem naj sodelujejo tudi krajevne, pokrajinske in deželne ustanove. Nujno je, da pride tudi do poddržavljenja farmaceutskih monopolov. Država mora stimulirati znanstvene raziskave in uvesti naj se preventivno zdravljenje.«

Sindikat zdravnikov, včlanjen v CGIL ugotavlja, da sedanji stroj bolniških blagajn in sedanja ureditev zdravniškega skrbstva ne odgovarjata stvarnemu položaju. Zaradi tega so tudi zdravniki v neugodnem položaju. Zato je treba poddržaviti zdravniško službo. Le tako bo mogoče zadovoljiti zahtevam zdravnikov in istočasno zagotoviti vsem državljanom zdravniško nego.

Nujno je torej potrebna temeljita reforma celotnega zdravniškega sistema v vsej državi, predvsem pa je potrebna reforma zavarovanja. Danes država potroši težke mi-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Mladi komunisti se pripravljajo na svoj kongres

Misli in delo mladega rodu. Teze, cilji, slovensko vprašanje

Kako je nerodno reči »politika«, in vendar je prav to bistvo dela komunistične mladine, revolucionarne predstraže mladega rodu; rodu, ki na svoji lastni koži čuti težkoče vsakdanjega življenja, ostrogi vedno novih protislovij, ki se mu odkrivajo: brezposelnost mladega človeka, krivično vrednotenje mladih delovnih sil, nečloveško izkoriščanje vajenca v veliki in mali industriji, razočaranje, ki ga vzbuja ne-logično nesorazmerje med zmogljivostjo družbe do razvoja in njenim stvarnim napredkom.

Kolikokrat je reakcija mladega dekleta in fanta beg v fantazijo, v svet komercializirane iluzije popevk, filmov, dolgih skuterskih voženj z veliko brzino? Kolikokrat se ta reakcija sprevača v spontano družabnost, kjer postane brezbržnost do zunanjega sveta vodilno načelo!

Mladi, komunistični rod, se zaveda resnosti vprašanj, ki tarejo (pa čeprav marsikdaj samo podzavestno, v tistem neizrekljivem nezadovoljstvu) nas, mlade, za katere ni svet nikoli dovolj lep, dovolj pravičen, dovolj širok in v tej zavesti se pripravljajo na XVIII. kongres svoje organizacije. V tem smislu so bile izdelane teze, skupen krajših misli in načel, ki bodo vodila

delo mladega komunističnega rodu tudi pri nas, med Slovenci na Tržaškem in Goriškem.

V kratkem je vodilna misel teza, da je prej ko slej nujno, da se zavestna mladina združi in enotno izdela politično osnovo zahtev, ki naj v širšem okviru delavskih borb načnejo mladinska vprašanja. Prva je tako enotnost mladih tokov, ki jim je socializem cilj (in to v času, ko socialna demokracija ločuje delavsko gibanje) in taka enotnost naj bi se izražala v zvezi socialističnih in revolucionarnih mladinskih organizacij, v kateri naj bi se znašli mladi socialisti obeh strank in pa mladi komunisti, katere načela naj bi izhajala iz potrebe po novem pojmovanju internacionalizma in iz potrebe, da se izdela vrsto alternativ, katerih težnja naj bi bila ustvaritev pogojev za tisti napredek k socializmu, ki se danes resnično kaže kot edina možnost napredka, v nasprotju s propadajočimi poskusi pomiritve družbenih bojov v vladnem sodelovanju.

Mladina potrebuje za uresničenje svojih zahtev vrsto sredstev, po katerih je mogoče ustvariti močna in spontana gibanja okrog jasnih ciljev in zahtev. Tako npr. mladinske konzulte v večjih občinah (tu-

di v Trstu), v katerih in iz katerih mora odmevati naš glas in točke naše »MLADINSKE LISTINE«, o-smih zahtev, ki nakazujejo rešitev mladinskega vprašanja, v tovarni in v šoli. Tako, kakor mora skozi ta in druga sredstva odmevati načelno stališče komunistične mladine, ki zahteva takojšnjo rešitev vseh vprašanj slovenske manjšine, rešitev, ki naj ustvari predpostavke novega razmaha kulturnega in političnega dela v okviru slovenske narodne skupnosti pri nas.

Mnenja smo namreč, da je prav tako bistvenega značaja vprašanje ustvaritve široko zasnovanega in množičnega kulturnega življenja (kjer kultura pomeni vse spoznavno delo: od družabne do umetniške, do politične dejavnosti), ki naj da slovenski manjšini zavest, da je in mora biti samostojen subjekt in da je odnos, ki ga ima do kulture večinskega naroda odnos zavestnega sprejemanja, kakor tudi posredovanja svoje kulture.

Napredno gibanje vidi v manjšini svojega naravnega zaveznika, ker izhaja iz njenega stanja velik demokratski potencial, ki sam teži k socialistični rešitvi, ki je ideal družbe, v kateri mora nujno najti vsaka manjšina svojo samostojno in dokončno urejeno vlogo. Je pa, kljub temu, rešitev manjšinskega vprašanja cilj sedanjosti, zaradi česar je potrebna trajna obveza italijanske in slovenske komunistične mladine, tudi ker je v današnjih pogojih le osamljenost manjšinskih sil najnevarnejši činitelj odtujitve njenega delavskega sloja, ki je po svoji naravi globoko, najgloblje vključen v gospodarski sistem večinskega naroda, kjer mu množična sredstva posredovanja kulture, kakor tudi družbena podvrženost nudijo asimilacijo kot edino rešitev. In v tej luči vidi komunistična mladina pomen slovenskega intelektualca, katerega naloga je ravno neposredno življenje z delavskim razredom, boj proti kulturni izolaciji zavednih slojev, ki je vzrok marsikaterega nezdravega pojava med našo mladino.

Je pa med našo mladino zdrav duh, ki se izraža v čimvečji težnji k organiziranju, kjer pa je v veliki večini primerov vez družabnostna a brezciljna. Brezciljnost, katere sad je zgolj »samoslovensko« postavljanje problemov, ki odtujuje »elite« od mladine. Brezciljnosti zoperstavimo novo vlogo slovenske kulture v manjšinskem okviru, popolnost kulturnega izživljanja, kar pomeni poseg na vsa področja mladinskega življenja. In na tej osnovi bo možno ohraniti narodno in družbeno zaveden rod slovenske mladine.

Komunistična mladina mora biti jamstvo tega razvoja!

STOJAN SPETIC

Mladina je vselej v prvih vrstah v bojih za blaginjo, mir in svobodo. (Na sliki mladina na prvomajski manifestaciji v Trstu)

O položaju na Goriškem

V nedeljo 8. maja bo kongres komunistične mladine iz goriške pokrajine. Mladinci so ob tej priliki sklenili, da temeljito proučijo politični položaj, ki je nastal na Goriškem po uveljavljanju politike zavezništva levega centra, kjer je le-to mogoče, ter s tem povezan položaj, v katerem se nahajajo napredne politične sile bodisi zunaj ali znotraj levega centra. Postaja namreč čedalje bolj jasno, tako na vsedržavni kot na deželni ali pokrajinski ravni, da je levi center nosilec politike, ki je povsem podrejena zahtevam najbolj dinamičnih kapitalističnih sil. To pomeni, da je levi center tisti politični okvir, ki omogoča da se pod njegovim okriljem kopiči proces ogromne proizvodnje, ne da bi se pri tem upoštevale posledice, ki jih občuti družba. Način, kako se obravnava vprašanja, ki zadevajo delavske množice je pa dokaz, da je sedanja vlada nepopularna in da je zato prisiljena sprejemati nedemokratske metode, ki žalijo načelo avtonomije demokratičnih ustanov. Vse to je seveda neizbežno v trenutku, ko je Scelba postal nekakšen simbol dvoumne enotnosti demokristjanske stranke. V samem levem centru se postopoma razvija proces razkola razrednih sil, tistih namreč, ki so se do nedavnega borile proti centizmu in policijskim metodam Scelbe; razkola, katerega

megalomanska posledica je ideja socialističnega združevanja na socialdemokratski osnovi.

Nesposobnost levega centra, da bi rešil vprašanja dežele, predvsem pa vprašanja brezposelnosti, ki je pri nas zelo pereča, je zelo jasan dokaz, da je ta formula doživela popoln polom. Po vsej deželi opazimo, da se delavsko gibanje prebuja in da enotno postavlja zahteve po obnovi in izboljšanju delovnih pogojev ter po uvedbi načel demokracije na delovnih mestih, začeni v industriji z državno udeležbo.

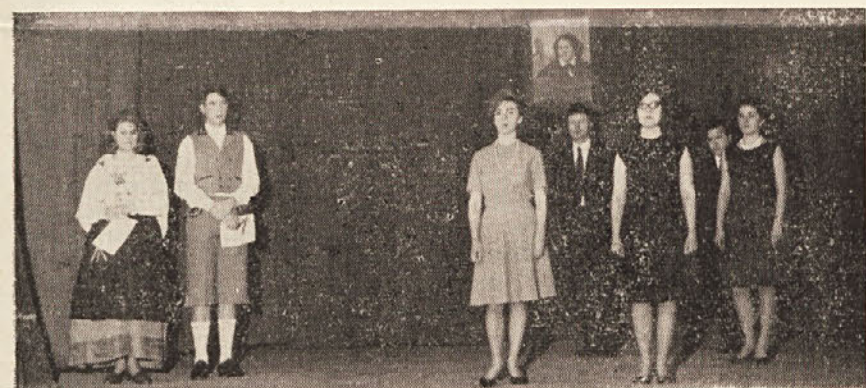
V okviru samega levega centra se oglašajo politične sile (socialistična levica in tudi levica KD), ki zelo ostro kritizirajo politiko sedanje vlade. Vse to dokazuje, da je zahteva po novi vladni večini, ki so jo komunisti postavili na svojem XI. kongresu, odraz ljudske volje.

S tega zornega kota bo komunistična mladina Goriške na svojem kongresu obravnavala tudi krajevna vprašanja.

Eno izmed vprašanj, ki je za nas bistvenega pomena, ki bo predmet velike pozornosti kongresistov, je vprašanje slovenske narodne skupnosti v Italiji. Na tem področju je namreč prišlo do nekaterih sprememb, ki so v bistvu povezane z vstopom nekaterih Slovencev v pomembnejše krajevne ustanove. Iz tega izhaja potreba, da točno opredelimo pomen tega dogodka v luči novih odnosov pripadnikov italijanske večine do slovenske manjšine. Na jasnem si moramo biti tudi glede tega, kaj si demokristjani obetajo s tem, da dopuščajo nekaterim Slovincem sodelovanje v organih javne uprave. Nujno je, da proučimo tudi morebitne asimilacijske posledice in proces integracije slovenskih katolikov v KD.

Predvsem pa zasluži veliko pozornost odnos italijanskih socialdemokratov do slovenske skupnosti. Tako v Gorici kot tudi v Trstu je ta stranka nacionalistična in odkrito protislovenska. In vendar ta stranka danes govori o enotnosti socialistov ter poziva socialiste, naj pristanejo na socialdemokratsko združitev. Na kongresu bo moralo vprašanje, kako naj slovenska mladina, ki je do nedavnega bila ali je še vedno v PSI, gleda na združitev PSI s stranko, ki je vedno bila protislovenska, dobiti dokaj jasen odgovor.

VALENTIN DUCA — KNEZ

Mladina je in mora biti duša prosvetnih iniciativ v mestih in na vasi. (Na sliki: mladi openski prosvetarji)

Namen krožkov ZKMI

Na splošno je namen krožka ZKMI biti središče, v katerem se lahko združijo mladinci, ki jim je skupen ideal socializem, in v popolni svobodi razvijajo politično delovanje in lastne kulturne iniciative.

Krožek je osnovna celica komunistične mladine in za močno ZKMI je nujno, da so tudi krožki močni in aktivni.

Namen krožka na vasi, v našem primeru v slovenski vasi, je razmah družabnega, političnega in kulturnega življenja z doprinosom novih idej in svežih sil kulturnemu in političnemu udejstvovanju.

Komunistični krožek na vasi se mora boriti proti apatiji, ki se razširja med mladino tudi zaradi negativnega delovanja tako imenovanih nepolitičnih krožkov ali skupin, ki v resnici, z zadušanjem političnega udejstvovanja med mladimi, podpirajo tiste politične sile, katerim je apatija mladincev koristna, t. j. konservativnim silam.

Komunistični mladinski krožek naj prebije obroč take politike iz katere se poraja le kvalunkvizem med mladimi Slovenci, tako koristen tistim, ki hočejo asimilacijo naše narodne manjšine. Čeprav ti krožki imajo namen ohraniti slovenske manjšine, v resnici izkopa-

vajo nam Slovincem tla, ker politično apatična mladina se počasi ne bo več zanimala niti za socialno-politične probleme a tudi ne za vprašanja obstoja naše manjšine.

Komunistični mladinski krožek mora izstopiti iz dosedanje ožje dejavnosti in mora aktivno poseči v vaško življenje in s tem še bolj popularizirati komunistično politiko, idejo združitve vseh socialističnih sil, za miroljubno sožitje, internacionalizma in iz tega izviraajoč boj za narodne pravice. Boj za demokratsko reformo v šoli, za urejanje mladinskega delavskega vprašanja in za popolno zaposlitev ter za skupni nastop z naprednimi katoličani v zadevah, kjer imamo podobne poglede.

Kako pa doseči vse to? Odgovor ni lahek in bo tudi to tema za debato na kongresu avtonomne tržaške federacije ZKMI v začetku maja. Toda podlaga za to je že postavljena in je večina slovenske mladine že davno na strani socializma, treba pa je pripeljati na dan te skrite sile. Mreža krožkov na slovenskem ozemlju je skoraj popolna in iz teh središč se bo v bodočnosti razvila naša akcija med mladimi za socialni in kulturni boj.

SILVERIJ PIZZIGA

Tudi v sodobnem »motoriziranem« svetu — in morda še bolj kot v preteklosti — je športno udejstvovanje mladine potrebno. (Gornja slika je bila posneta predlanskim v Trebčah)

Gorica

Volitve v pokrajinsko komisijo za obrtništvo

V nedeljo 24. aprila bodo na Goriškem volili novo pokrajinsko komisijo za obrtništvo in delegate v obrtniško bolniško blagajno.

Na prejšnjih volitvah sta navadno nastopali le dve kandidatni listi, tokrat pa nastopa tudi lista št. 3, ki ni odvisna od strank, ne od združenja industrijev (Confindustrie) in ne od vlade.

Kandidat za pokrajinsko obrtniško bolniško blagajno je Čuk Stojan.

Seja občinskega sveta v Sovodnjah

Preteklo soboto se je v Sovodnjah sestal občinski svet. Prisotni so bili tudi pokrajinski odbornik Marko Waltritsch, odbornik goriške občine Peter Sancin in deželni svetovavec Jože Jarc. Na dnevnem redu je bila razprava o industrijski coni, ki naj bi zajela področje med Gorico in Sovodnjami. Med diskusijo, ki se je razvila je prišla do izraza predvsem za skrbilnost svetovavcev glede raznarodovanja.

Ker je ta problem zelo zapleten, bi bilo dobro če bi razpravo še poglobili.

Zupan je ob zaključku seje dejal, da bo v kratkem spet sklical sestanek glede tega vprašanja, na katerega bo povabil tudi druge predstavnike političnega in upravnega življenja na Goriškem.

15-letnica pevskega zbora Dol-Poljane

V nedeljo 17. t. m. so pevci prosvetnega društva «Kras» priredili na Poljanah tradicionalni ples. Zvečer se je okrog plesišča kar trlo ljudi iz vseh sosednjih vasi.

Prireditelji plesa, prosvetarji društva «Kras» so imeli polne roke dela. Delavci, kmetje, zidarji in kamnarji so se ta dan prelevili v natakare — dobre natakare.

Nekateri prosvetarji delajo v tovarnah, drugi na kmetiji, tretji v kamnolomu itd. Nihče izmed njih ne pozna ugodja in lahkega življenja. Po osemurnem delu v tovarni jih čaka doma še kmečko delo. Skoro vsak delovni dan šteje tako od 10 do 16 delovnih ur. To pa jih prav nič ne ovira, da ne bi dva večera na teden posvetili pevskim vajam. To se dogaja že petnajst let, odkar so 2. aprila leta 1951. ustanovili pevske zbor.

Sli smo na praznik tudi z namenom, da bi se pogovorili s predsednikom, podpredsednikom ali tajnikom. To pa ni bilo mogoče. Ti so imeli polne roke dela kot vsi pevci. Naloga predsednikov in tajnikov je tu praviloma vse druga, kot, da bi »predsedovali«. Požrtvovalnost in trud je lastnost vseh članov društva.

Ko se je praznovanje zaključilo in so se začeli razhajati še zadnji pari, nas je povabil na svoj dom tajnik društva Marjan Ferligoj s Poljan. Iz predala mizice je potegnil zvezek, v katerem so zabeleženi datumi, kraji in programi nastopov pevskega zbora od leta 1951 na dan. Listamo po zvezku. Nastopi se vrstijo v kratkih časovnih presledkih: ljudski tabor v Standrežu nekaj mesecev po ustanovitvi, potem Doberdob, Gorica, Sovodnje, Nabrežina, Opatje Selo, radio Koper in radio Trst, Prešernove, Gregorčičeve, Trinkove. Vodopivčeve proslave na Goriškem, v Trstu in Benečiji, prazniki žena itd. Skupno je zbor imel nad 60 nastopov, kakih deset snemanj na radiu Koper in Trst, nad deset samostojnih koncertov doma in v sosednji republiki.

Ekonomski in tehnični pogoji, v

katerih so ustvarjali, pa niso bili najboljše. Vsa ta leta so vadili v malih in pozimi neogrevanih sobah, ki so jih pevci sami dali na razpolago zboru. V teh letih so morali menjati prostore kar osemkrat. To pa jih ni ustrašilo. Z delom nadaljujejo kar s polno paro. V nedeljo 24. aprila ob 16.30 bodo imeli koncert v dvorani »Pri Zlatem pajku« v Gorici, 4. maja bodo nastopili na tržaškem radiu, junija bodo nastopili v Skofji Loki, potem je še na sporedu obmejno srečanje v Brdih, pa spet praznik na prostem v Dolu. Požrtvovalnosti in dobre volje torej ne manjka.

Ob priliki 15-letnice ustanovitve pevskega zbora čestitamo vsem članom društva in pevkinji Pavlini Komel in to v prepričanju, da bodo uspešno nadaljevali z dosedanjim požrtvovalnostjo.

J. J.

Obisk škofjeloških partizanov v Doberdobu

V nedeljo 24. aprila bo obiskala Doberdob skupina bivših partizanov iz Skofje Loke. Po kosilu, ki bo v gostilni pri »Viktoriji« se bodo z njimi zadržali predstavniki bivših partizanov iz Doberdoba, člani občinske uprave in prosvetnega društva »Jezero«.

Tragična smrt

V nedeljo 10. t. m. je pri prometni nesreči pri Nabrežini izgubila življenje 42-letna Gizela Černe-Zavaldav, po domače Zajčeva. Pokojnica je bila doma iz Bilj in se je poročila v Standrež. Njena smrt je pretresla vse domačine v Standrežu, posebno pa tiste, ki družino dobro poznajo.

Težko prizadeti družini izrekajo domačini globoko sočustvovanje, kateremu se pridružuje tudi uredništvo »Dela«.

Trst

Volitve obrtnikov

V nedeljo bodo tudi na Tržaškem volili novi pokrajinski odbor za obrtništvo in delegate za bolniško blagajno obrtnikov.

Tokrat nastopa na volitvah tudi lista št. 3, na kateri so tudi predstavniki slovenskih obrtnikov. Kandidati te liste so: Faggin Italo, brivec z Opčin. Ferjančič Ferdinand, tapetnik iz Trsta, Gant Dante, pleskar iz Trsta, Gasperini Mario, brivec iz Milj, Renar Andrej, mizar iz Banov in Zerjal Avgust, mizar iz Trsta.

Izbira predstavnikov, ki bodo zastopali naše obrtnike v pokrajinski komisiji in v bolniški blagajni ni torej težka. Slovenske obrtnike vabimo, naj oddajo na nedeljskih volitvah listi št. 3.

Opčine: Jezero na cesti

Na Opčinah je zelo lepa Koronelska ulica (via di Conconello) s kostanjevim drevoredom, ki nudi poleti obilo sence, jeseni in spomladi pa dela stanovalcem veliko skrbi.

Ob vsakem malo daljšem dežju se kakih 20-40 metrov poti od hišne številke 7 do št. 13 spremeni v jezero, ki ne samo da spravlja v zadrego ljudi, ki so na pločniku in katere avtomobili včasih neusmiljeno »operejo«, temveč tudi onemogoča izstop iz hiš št. 9 in 11,

pred katerimi ni pločnika in se nabere tudi po 10 cm vode.

Zanimivo je, da so na tem delu ulice odtočni jarki, katere je pa listje že zdavnaj zamašilo, tako, da so neuporabni.

Lansko jesen so se stanovalci končno le oddahnili. Prišli so delavci in z veliko vneto začeli kopati na več mestih. Pravili so, da iščejo morebitno brezno, v katero bi voda odtekala. Skopali so kakih 10 velikih jarkov, zaželenega brezna pa seveda niso našli. Delo se je za nekaj dni ustavilo, občinska uprava pa se je kmalu znašla, ukazala je zasuti nekaj lukenj, ostale pa samo pokriti. Vanje bi morala odtekati voda. Minila je dokaj ugodna zima, sedaj pa pogostoma dešuje. Naplavljeni pesek iz zgornjega dela ulice je že zdavnaj zamašil vse te luknje, ker pa je v njih še prostora, ga hitro zalije voda (odtočnih kanalov namreč ni) in če dež vztraja, je cesta v kratkem ponovno poplavljen. Stvar ni seveda tako huda..., saj so stanovalci že navajeni. Mnogo hujša je zadeva z delom, katero je lani jeseni opravilo neko podjetje na račun občinske uprave. Delavci so se okoli jarkov mudili dober mesec, opravili pa dejansko niso nič. Koliko je občina potrosila za ta dela?

25. aprila ob 15.30.

Odkritje partizanskega spomenika v Miljah

Govoril bo podpredsednik senata

tov. Pietro Secchia

Predsedoval bo

tov. PETER VIOLA

Manifestacijo organizira miljska sekcija ANPI

Vandalsko (ali fašistično?) dejanje v Briških

Zgoniška občina je pred kratkim obnovila dvojezične napise v vaseh. V Briških je postavila tri table z napisi »Borgo Grotta Gigante — Briškički«. V noči od nedelje na ponedeljek so neznanci eno od treh tabel odnesli. Očitno gre za vandalsko početje fašistov ali rasistično nastrojnih pobalnikov. Vest o tem je močno razburila vaščane in vse demokrate. Do trenutka, ko to poročamo še ne vemo, ali je policija uvedla preiskavo in ali je morda izsledila krivce.

Medtem, ko se pridružujemo protestom zgoniških občanov, pozivamo policijske oblasti, naj bolj skrbijo za javno varnost.

Smrt zavedne žene

Umrla je tov. Roza Purič z Opčin. Stara je bila 64 let. Bila je vzorna žena, skrbna mati in zavedna Slovenka. Dva njena sinova sta bila partizana, tretji sin, takrat še otrok pa je služil partizanskemu gibanju kot kurirček, ki je nosil pošto po Krasu.

Pogreb je potrdil, kako je bila pokojna spoštovana in priljubljena.

Openska sekcija KP, prosvetno društvo »Opčine in druge krajevne organizacije izražajo hudo prizadež in žalujoci družini iskreno sožalje.

Pridružuje se tudi uredništvo »Dela«.

V spomin

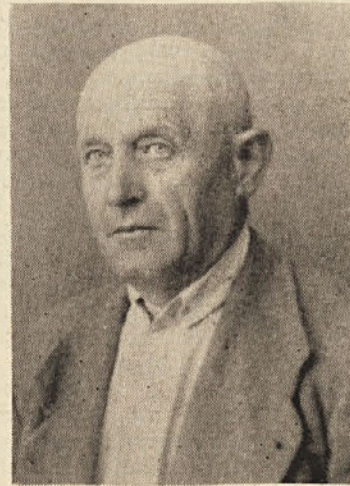
Minila so štiri leta od smrti tov. Josipa Brišček iz Repenča. V počastitev spomina pokojnega darujejo njegovi svojci 2000 lir za »Delo«.

28. aprila potečeta dve leti od smrti tov. Tomaža Rupnik z Opčin. V počastitev njegovega spomina daruje žena Ivanka 2000 lir za »Delo«.

Shod Komunistične partije v Boljuncu

V četrtek 28. aprila ob 19.30 bo na trgu v Boljuncu shod komunistične partije. Deželni svetovavec Karel Šiško bo govoril o sedanjem položaju Slovencev v deželi Furlanija - Julijska krajina in o politiki levega centra.

Umrli je tovariš Franc Budin iz Saleža

V četrtek 14. t. m. je v Saležu umrl 78-letni tovariš Franc Budin. Pokojni je bil dober oče in skrben gospodar, zaveden in napreden Slovenec. Kot tak je marsikaj bridkega prestopal v dobi fašistične strahovlade.

Zaposlen je bil pri železnici v Nabrežini. Ker so ga imeli za sumljivo osebo, so ga premestili daleč od rodnega kraja, na Jug. Po mnogih prošnjah in zaradi slabega zdravstvenega stanja žene, so mu dovolili povratek v rodne kraje. Stopil je v pokoj, nakar mu je žena umrla in ostal je s 3 otroki, za katere je moral sam skrbeti.

Tovariš Budin je postal član KP že leta 1921. Kot komunist je vedno delal za napredek in lepšo bodočnost človeštva. Sodeloval je tudi v osvobodilnem gibanju. Bil je aktivist tega gibanja in nekaj časa tudi predsednik krajevnega narodno osvobodilnega odbora. Bil je tudi ljubitelj kulturnega življenja. V svojih mladih letih je kot dober pevec sodeloval tudi v raznih pevskih zborih.

Preteklo soboto ga je kljub izredno slabemu vremenu spremila velika množica domačinov, prijateljev in tovarišev na njegovi poslednji poti na pokopališče v Zgonik. V sprevedu so nosili poleg drugih vencev tudi venca celice KP iz Saleža in prosvetnega društva »Rdeča zvezda« prav tako iz Saleža. Domači pevski zbor je zapel več ginljivih žalostnih blagemu pokojniku v poslednje slovo. Zbor je vodil tovariš Janko Obad. Ob odprtem grobu je govoril tovariš Franc Gombač.

Sekciji KP iz Saleža in Zgonika izrekata ob tej priliki svoje najgloblje sožalje vsem sorodnikom pokojnega tovariša. Sožalju se pridružuje tudi »Delo«.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega in nepozabnega

BUDIN FRANCA

se najlepše zahvalujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in nam na kateri koli način pomagali.

Posebna zahvala zdravniku dr. Posarelli, g. župniku, domačemu pevskega zboru, proseški godbi, govorniku tov. Gombaču, krajevni celici KP in prosvetnemu društvu »Rdeča zvezda« za venca ter vsem ostalim darovalcem cvetja.

Zalujoci družini Budin in Tence ter ostali sorodniki Salež-Sv. Križ, 16.4.1966

Nadaljevanje

Poziv

tudi s sodelovanjem med državo in deželo pri investicijah in programih, kot bazi za demokratično elabouracijo programa za razvoj dežele;

— za agrarno reformo in poživitev kmetijstva, za konstituiranje deželne ustanove za razvoj kmetijstva, ki naj deluje na celotnem kmetijskem področju in z adekvatnimi pooblastili;

— za reformo urbanizma, uveljavitev deželnega urbanističnega načrta, za novo politiko na področju ljudskih stanovanj, za razvoj gradnje ljudskih stanovanjskih hiš, za uvedbo dostopne stanarine, proti nasilnim izgonom iz stanovanj;

— za uresničitev sodobnega sistema zdravstvenega skrbstva, ki naj zagotovi uresničitev principa socialne varnosti in odpravi zmedo na tem področju;

— za demokratično obnovo šolstva, od otroških vrtcev do univerze in strokovne vzgoje in za zagotovitev dejanske pravice do študija;

— za uveljavitev pravice dežele do izrednega in dodatnega državnega prispevka, zahtevajoč takojšnje iniciative dežele zato, da ji bo prispevek zagotovljen že v tem letu in zato, da bo lahko dežela pristopila k reševanju nujnih problemov na področju kmetijstva, gradnje stanovanjskih hiš, razvoja industrije in obrtništva;

— za politiko razvoja avtonomije krajevnih ustanov preko široke decentralizacije funkcij dežele, pokrajin, občin in njih konzorcijev, zagotavljač krajevnim ustanovam posebno vlogo v programiranju in primerna sredstva za izvrševanje svojih funkcij.

Bistveni pogoj za napredovanje je obramba in učvrstitev vloge, ki pripada avtonomni deželi.

Komunisti kličejo delavce in vse prebivalstvo Furlanije-Julijske krajine k enotnosti in v boj za odpravo levega centra, tako v Rimu kot v deželi, ki je odgovoren za sedanjí položaj in je nesposoben, da reši probleme ljudskih množic; v boj za zavrnitev takimenovanega »načrta Pieraccini«, ki je sredstvo nadaljnje degradacije naše dežele; v boj za demokratičen razvoj Furlanije - Julijske krajine v okviru nove politike miru in obnove, v polnem spoštovanju republiške ustave in posebnega statuta.

INAM

lijarde v ta namen, celo več kot nekatere druge razvitejšie zahodnoevropske države. Toda stroški niso smotno porazdeljeni in prav zaradi tega prihaja čestokrat do velikega nezadovoljstva, tako med zdravniki kot med zavarovalci. Na Angleškem npr. so glavni protagonisti zdravniškega sistema zavarovalci in zdravniki, v Italiji pa je na prvem mestu birokracija, ki takorekoč predstavlja svet zase. In skandali, do katerih čisto prihaja tudi pri bolniških blagajnah to zgovorno potrjujejo.

V Italiji še vedno obstajajo številne bolniške blagajne in v vsem času, odkar so bile uvedene, je proces združevanja le malo napredoval. Razdrobljenost teh blagajn ne koristi razvoju skrbstva, zavira demokratično kontrolo, povzroča čestonevoljo zdravnikov, onemogoča poenotenje zdravniškega skrbstva. To med drugim poudarja tudi KPI v svojem predlogu o podržavljenju zdravniške službe.

INAM ima velik deficit in ta se iz leta v leto veča. V prvi vrsti so zaradi deficita oškodovani zavarovalci. Za »ozdravitev« tega položaja bi morali priti do nadaljnjih sredstev. Toda zavarovalcev ni mogoče še bolj obremenjevati. Potrebno je iskati drugačno pot za izhod iz nevzdržnega položaja.